

Főszerkesztő és ideiglenes felelős szerkesztő: **Dr. Olosz Lajos**
Laptulajdonos a **CORVIN**
Lapkiadó Rt.

DÉLI HIRLAP

A timiștorontali törvényszék bej. sz. 83. (Dos. No. 934/1938)
Alapította: **Dr. VUCHETICH ENDRE**
és **Dr. VARNAY ELEMÉR**

Ziarul Comunității Maghiare din România ■ A Romániai Magyar Népkezősség lapja

Telnek a templomok

A most dúló nagy vizsaly a fegyverek — és milyen szörnyű fegyverek — harcavetésével tör a döntésre. A küzdő fejek meg vannak győződve külön-külön a maguk igazságáról. Másféleképpen sem lehetne képzelniük a végsőkig megfeszített harc rombolását. Bizonyos, hogy a történelmi szükségessérből robbantotta ki ezt az emberi történelemnek eddig legnagyobb vizsalyát, és az is bizonyos, hogy a következmények is mélyrehatóak, hosszabb időre, vajszínűleg századokra irányos politikai, társadalmi és gazdasági átalakulásban olyan jelentkeznai.

Minden olyan nemes törekvés tehát, amely az erőszak kiküszöbölésével kívánja rendezni a folyton felmerülő kisebb-nagyobb vizsalyokat, mintha esődot mondott volna. Látnunk kell azonban, hogy a fegyverek szörnyű mérkőzése mögött mégis csak ott van az az erkölcsi alap, amely nélkül milliók hadseregeket harcavetni mégsem lehet. Meg kell indokolni a XX. század embere előtt az erőszak, a fegyveres döntés kénytelenségének az értelmét és ezt a magyarázatot olvassuk, halljuk ezer változatban naponként a szemben állók értelmezése szerint.

Az emberek rendezetebb közösségei régtől fogva töreksenek a békés együttélésre és régtől fogva keresik a módját annak, hogy ezt a vágyukat meg is valósítsák. A törvények és szerződések, a szellemi élet erőfeszítései, a keresztény vallások igéi, az evangélium, a „jó hír”, századok óta hirdeti az áldott béke jogát. Pogány bölcsek és keresztény jángelmék mind a békéért áldozták szellemük legjavát. Sokrates, Platon, Aristoteles, Seneca, Marcus Aurelius éppen ugy erkölcsi alapokat akart teremteni és teremtett is az emberi együttélésnek, mint a kereszténységnek minden más rendszernél mélyebb, komolyabb, már létezer éve ható, erkölcsi alapörvényei. Amióta a Hegyi Beszéd elhangzott, új utakra lépett az emberiség. Az erőszaknak legnagyobb ellensége lévén, a kereszténység hirdette és hirdeti, hogy az erőszak legyőzése leginkább akként történhetik meg, ha inkább eltűnjük, mint alkalmazzuk az erőszakot. Csakugyan, a kereszténység igéinek erején át erősebb lett az emberi lélek, szembeszáll az erőszakkal és a vértanuság gondolata inkább lelkesíti az embereket, mint megfélemlíti vagy csüggeszti... Nem gyávaság, ha úttre nem úttrel válszunk, hanem a keresztény erkölcsi szerint az erőszak teljes tagadása és megvetése.

Am az emberi fejlődés zökkenőiben az erkölcsi teológiai szantalanisor gyúrta le több részsz, gyakorlatba könnyebben átítható elmélet. Hirdették, hogy a jog elé kell jennünk az erőszakot, az erősebb jogát, mert így van ez a természet világában is. Jog vagy önzés, szeretet vagy kizsákmányolás, megértés vagy gúgós elzárkózottság uralkodjék-e a világ fölött? Ezért folyt már rengeteg vér, ezért omlott könnyek áradata. Mindig a földi paradicsom megteremtésének az eszközeit és módjait keresve, vérbe és könnybe zuhanat az emberiség sorsa. Szépre, nemcsere, jóra törekedvén az ember millióinak sorsa megaláztatások, nemtelenségek, szerencsétlenségek sorozatába torkollott. Az orosz kísérlet is, az osztályok nélküli való társadalmat akarván megalkotni, az egyenlőség és igazság nevében eltávolítja az utjában álló embereket a földtől. A fajok versenyében pedig a könnyes megint csak úgy következhet-

nék be, ha a magát minden más fajnál kiűzőnek vélo fajta legyűrné és hatalma alá szoritáná a többi.

Az értelem akármilyen tetszős elméletet formál is a maga céljaira, nem képes megteremteni azt az igazi etikai alapot, amely pedig kell az emberi együttéléshez. A materialistává leti emberiség ezt az alapot nem találhatja meg soha. Csak anyagi célok kitűzésével és lehető előérésével, a gépi műveltség legnagyobb kifejlésztésével sem tudnánk megadni a halhatatlan léleknek azt, ami az övé. Az ember nem gép. De géppé alacsonyították újból és az erőszak lett urrá a világ fölött.

Cáfolják a bolgár kormányválság hírét

218 hal'os és 560 sebesült áldozata van a Róma elleni légitámadásnak

Milánót közel ezer angolszász repülőgép támadta — Ellenséges repülőgépek szálltak át Magyarország délnyugati határvidéke fölött — Nappali repülőtémadás érte Németország délkeleti részét

A Szovjet diplomáciai uton tájékoztatja a háborus helyzetről és terveiről a szövetségeseket

A Rómát ért második angolszász bombatámadásnak hatalmas visszhangja van az európai sajtóban. A lapok részletesen ismertetik a támadás részleteit, az okozott károkat. Kiemelik a lapok azt a tényt, hogy XII. Pius pápa — mint ezt Róma első ízben való bombázása után bejelentette — a légiadó jelére azonnal elhagyta a Vatikánt és a veszélyeztetett városrészekbe ment. A pápa gépkocsija sok helyen lángok és bombafüst között haladt át. Lisszaboni jelentés szerint Róma bombázásában ez alkalommal is csak amerikai repülőgépek vettek részt. A támadókat ugyanaz a tábornok vezette, aki Tokió bombázását is irányította. A repülőgépek öt tonna bombát dobtak az olasz fővárosra. Az olasz lapok élesen elítélik az örök város ellen intézett újabb támadást.

Keleten a harcok súlypontja továbbra is a Bjelgorodtól délnyugatra húzóló térség. Sziciliában a német hadijelentés szerint nem kerül sor nagyobb harcok esztelményre.

A quebeci találkozó

A tengely távirati irodái is ismerteték azt a félhivatalos moszkvai közlést, mely szerint a Szovjet nem kapott meghívást a quebeci szövetséges értekezletre. Erre vonatkozóan a német távirati iroda, a DNB kijelenti azokat a svéd lapértesítéseket, melyek szerint a *Tass* ügynökségnek ez a közlése meglepetést keltett az angol fővárosban. A *Stockholms Tidningen* című lap a megjelentéssel azzal indokolja, hogy a világ közvéleménye általában abban a hiedelemben él, hogy Sztalin vagy a szovjet kormány valamelyik képviselőjét meghívták Roosevelt és Churchill tanácskozásaira. A DNB stockholmi jelentése ismerteteti az *Evening News* című angol lap péntek esti cikkét, mely a fűbbi között ezt mondja: „A jelenlegi háborus helyzetben a Szovjetországgal való kapcsolat és összhang Anglia számára nagyon fontos feltétel.” A *Rador* hírtügyönség egyébként a brit hírközvetítő szolgálat Washingtonból származó értesülését ismerteteti, amely-

A visszahatásnak már kétségtelen jelei mutatkoznak. Az erkölcsi értékek ereje növekedőben. Isten békéje még mintha a messze távolban lenne. A nagy vizsaly szörnyű erővel vivja még anyagcsatáit, de virraszt már a lélek is. A történeti pörölysapások alatt is felemelkedik a legyőzhetetlen halhatatlan lélek s kúvatva, esdve néz az élet komolyabb és nemesebb tartalma felé. Nem véletlen, hogy Európaszerte telvük a templomok. A materializmus hatása alatt az Istentől elszakadt tömegek lassu áramlása megindult a templomok felé s mind erősebb üteművé válik. Keressük a vér és könny áradatában a keresztény erkölcsiség alapján, a magasabbrendűi előleket, a síralom völgyében a vigasztalást. Enge-

delmeskedünk a kemény parancsoknak a megteesszük mindazt, amit meg kell tennünk a becsület és a szebb jövő érdekében, de lelkeinkkel odahajlunk, ahol az ingalomnak, a szereletnek, az enyhülésnek örök forrásai buzognak: ősi szent vallásunk, egyházaink felé. A géppé alacsonyított emberből felsír a meggyőzött lélek s lassu menekülésbe kezd a mai gépesített életből. A könyörtelen haropusziásai közben templomok roskadnak össze, otthontalanok százezerei kénytelenek vállalni bizonytalan, keserves vándorutat, de bennük van a vágy, mint azokban is, akiknek van még otthonuk és templomuk, hogy az erőszak elmulásával vegye át uralmát a világ fölött mindennütt, újból a lélek uralma: Isten békéje.

ből kiténik, hogy a Szovjet diplomáciai uton tájékoztatja az angol és amerikai kormányt a keleti hadihelyzetről és Sztalin jövő terveiről. Az orosz tájékoztatóról Roosevelt és Churchill a szövetséges haditanács ülésén fog beszámolni.

Kanadai lapértesülések szerint Churchill a megbeszélések befejezése után alighanem ellátogat Moszkvába. A *New York Times* című amerikai lap — mint erről a *Szefani* értesül — lehetségesnek tartja, hogy Eden brit külügyminiszter hamarosan szintén Quebecbe érkezik. A

brit külügyminiszter csak Roosevelttel és Churchilllel való megbeszélés után utazik Moszkvába. Ha Eden idejében nem tudná elhagyni Londont, akkor egyenesen Washingtonba megy és külön tárgyal Roosevelttel.

Az amerikai vezérkar vezetői jelenleg szintén Quebecben ülészenek. Anderson, a brit háborus kormány minisztere — miután Stimson amerikai haditügyminiszterrel és Marshall tábornok, vezérkari főnökkel tárgyalat — visszautazott Londonba.

A politikai arcvonal

Hivatalos bolgár cáfolat: nincs kormányválság és nincs felkelés Bulgáriában

Szófia. (Rador). A német távirati iroda jelenti: Azokkal az ellenséges forrásból származó hírekkel szemben, amelyeket az utóbbi időben terjesztettek és amelyek szerint Bulgária kormányválság előtt áll és az országban felkelés törj ki, a hivatalos bolgár távirati iroda megállapítja, hogy az egész országban tökéletes a rend és teljes nyugalom uralkodik.

Bulgária nem tér le a megkezdett útról

Szófia. (Sztefani). A *Slovo* című bolgár lap írja, hogy Bulgária a megkezdett útról semmi körülmények között sem fog letérni. Hogy ez az ut helyes volt, azt bizonyítja az a körülmény, hogy ez az ut a nemzeti törekvések megvalósulására, valamennyi bol-

gár egyesülésére vezetett. Eppen ezért a bolgárok sem fenyegetések, sem pedig ígéretek által nem engedik magukat erről az útról leéjriteni. A lap cáfolja a külföldi propagandának azt az állítását, hogy Bulgária idegen területet vett volna birtokába.

Sztalin továbbra is a második európai arcvonal felállítását sürget

Bern. (Rador). A Stefani iroda jelenti: Londoni értesülés szerint az angol és északamerikai lapok moszkvai tudósítói azt adják hírül, hogy Sztalin — Churchill és Roosevelt mellett — csak akkor vesz részt egy szövetséges értekezleten, ha a szövetségesek előbb teljesítik ígéretüket a második európai arcvonal felállítására kérdésében.

kérdést Quebecben Roosevelt és Churchill vizsgálat tárgyává teszi.

Más sajtótudósítók felheszik a kérdést, vajjon a szövetségeseknek tényleg érdekük, hogy Sztalin önját teljesítsék s a szovjet arcvonaltól bizonyos számú német hadosztályt a második európai arcvonalra elvonjanak. Valószínűnek tartják, hogy ezt a

QUEBECBEN ESETLEGES FRANCIAORSZÁGI PARTRASZALLÁSROL IS DÖNTENEK — IRJA A TASVIRI EFKIAR

Isztanbul. (Transkontinent Press) A lapok vezércikkeiben a kanadai megbeszélésekkel foglalkoznak.

A Cumhuriyet-ben Nadir Nadi azt írja hogy a Churchill—Roosevelt találkozó legjelentősebb ténye, hogy azon Oroszország ninesen képviselve. A Szovjet eddig egyetlen értekezletre sem küldte meg meghívottját, bár ezekben az esetekben olyan kérdéseket tárgyalnak, amelyek

közvetlenül érdeklik.

Oroszország — folytatja a Csumhurit — eddig egyetlen dolgot kért: a második arcvonal felállítását. Magatartása csökkenti a háborús kérdések tisztázására az esélyeket s azokat, akik elégedő mértékben számot vetnek ezzel, nem éri majd meglepetés.

A Tasviri Efkiar megjegyzi, hogy Kavadában döntenek egy esetleges francia, vagy holland partvidéki paraszállásról. Egy ilyen inváziós kísérlet azonban nem lesz könnyű, mert a partvidéket három

év alatt nagyon megerősítették. A német csapatok szicíliai elszánt ellenállása bizonyítja a német hadsereg harci szellemének — fejezi be cikkét a Tasviri Efkiar.

CHURCHILL UTJA

Amszterdam. (Rador). A német távirati iroda jelenti: Amint a brit rádió kiegészítésül közli, Churchill miniszterelnököt a Niagara vízesség felé vezető útján, ahonnan az Egyesült Államokba utazott, Mary nevű leánya és nagyobb kisérete kísérte.

Miért nem megy Benes Moszkvába

Stockholm. (Rador). A német távirati iroda jelenti: Azzal a ténnyel kapcsolatban, hogy Benes elhalasztotta moszkvai útját, a Pravda című moszkvai lap azt írja, hogy a volt köztársasági elnök júliusra tervezett moszkvai útja alkalmával kölesdős segélynyújtási egyezményt akart kötni

a Szovjetszövetséggel. A szovjet lap megállapítja, hogy a terv Anglia részéről ellenzőre talált, bár a szovjetkormány elvben mellette volt. Ez az oka Benes moszkvai útja elhalasztásának — írja végül a Pravda.

ANKARA CAFOLJA A BOLGAR ÉS SPANYOL KÖVET TAVOZASÁT

Ankara. (Rador). A londoni rádiónak

azzal a hírével kapcsolatban, amely szerint Bulgária és Spanyolország ankarai követét tanácskozára hazahívták, a török fővárosban megállapítják, hogy sem a bulgár, sem a spanyol követ egy pillanatra sem hagyta el állomáshelyét.

A JAPAN DIPLOMATÁK KUBISEVBŐL VISSZATÉRTÉK MOSZKVA BA

Tokió. (Rador). A Domej iroda jelenti, hogy a szovjet kormány felkérésére a Kubisevben lévő japán diplomaták és az ott működő japán újságírók augusztus 11-én visszatértek Moszkvába.

TÖRÖKORSZÁG UJ VICHY KÖVETE

Ankara. (Rador). A Stefani iroda jelenti: Sefki Parker, a török külügyminisztérium eddigi vezértitkára, akit vichy nagykövetség neveztek ki, a jövő héten indul új állomáshelyére. Helyébe, a külügyminisztérium vezértitkári állásába a moszkvai török nagykövet kerül.

Jelentéseink a harcterekről

Keleten a harcok súlypontja továbbra is a Bjelgorodtól délnyugatra húzódó térség

Berlin. A német vezéri főhadiszállás legújabb jelentése szerint a keleti harctereken a harcok súlypontja tegnap is a Bjelgorodtól délnyugatra fekvő területen volt. Az ide-oda hullámzó csatában a bolsevisták ezúttal is igen nagy és véres veszteségeket szenvedtek.

A kubáni hídfőnél a Szovjet csak gyengébb erőkkel támadott.

Az Oreltől nyugatra eső területen, valamint a Vjasznától délre és délnyugatra húzódó arcvonalszakaszon a szovjet csapatok számos támadást indítottak amelyeket a németek kemény harcokban visszautasítottak. Jelentésként betörésektől megtisztították a területet, vagy elreteszelték azokat.

A Ladoga-tó felé a szovjet csapatok erős tűzsergéi, páncélos és csatrepülőik támogatása mellett folytatják támadásaikat. Ezek a támadások is az ellenség magas és véres vesztesé-

gei mellett összeomlottak. A Szovjet ismét 273 páncélos veszített.

A légi fegyvernem, amely tegnap is különösen szovjet gyűlekezéseket, tüzelésségi állásokat és utánpótlási vonalakat támadott, 65 szovjet repülőgépet lelőtt.

Az északi finn arcvonalon, a louchi-szakaszon újabb szovjet ellentámadások eredménytelenek maradtak.

Szicília szigetén nem került nagyobb harci eseményekre a sor. Az Atlanti óceán fölött szabad portyázás során egy angol bombázó gépet és egy nagy vízi repülőgépet lelőttek.

Ellenséges repülőgépek tegnap napjait támadást intéztek a német birodalom délkeleti része ellen. Gyűjtő és robbanó bombák az egyik helyen épületek, károkat okoztak és a lakosságnak veszteségei voltak.

vesztette vagy megsebesült. Több repülőgépalacsonyan szállva Torpiguatárban és a Via Flaminia mentén gépfegyverrel tüzelte az ovóhelyre menekülőkre, akik között a legtöbb asszony volt és gyermek. Egy Rómába tartó, zsúfolásig megtelt személyvonatot több bombatartalék ért. Sok a halott és sebesült. Több gyújtóbomba a város középportjában a Quattro Fontane ura esett, mely közvetlenül a kvirinái királyi palota felé vezet.

XII. PIUS PÁPA A BOMBÁZOTT RÓMAI VÁROSRESZEKBE

Róma. (Stefani). A pénteki római légiradió jelére XII. Pius pápa Montini vatikáni helyettes államtitkár kíséretében elhagyta a Vatikánt és a bombatámadás színhelyére ment. A pápa gépkocsija sok helyen lángok és füst között haladt át.

Róma. (Rador). A Szentatya az újabb bombatámadás sújtotta helyeket meglátogatva az Appio és Prenestino városnegyedekbe ment. A lakosság mélyszéges hódolattal fogadta a Szentatyt. A Piazza Lodin a pápa lefordult s az öt körülvevő hatalmas tömeggel együtt imáit mondott. A San Giovanni di Laterano térre érve a pápa a lateráni bazilika lépcsőin — ennek a székesegyháznak a püspöke maga a pápa — ismét térdenállva imádkozott. Például követte a tömeg is. A pápa ezután visszatért a Vatikánba.

Róma pénteki bombázásának 218 halálos és 560 sebesült áldozata volt

Róma. (Stefani). Az 1176-ik olasz hadi-jelentés:

A szicíliai arcvonalon az olasz és német csapatoknak sikerült megállítani az angol csapatok mozdulatait s súlyos védelmi harcok al minden támadást elhárítottak.

Szicília keleti partjai mentén olasz torpedó- repülőgépek megtámadtak egy közepes méretű hajót és egy torpedórombolót. A két hajó olyan súlyosan megsérült, hogy elvesztésük biztosra vehető.

Olasz légikötőlélek sikeresen támadták a Siracusa kikötőjében horgonyzó hajókat.

A Róma ellen intézett pénteki amerikai légitámadás súlyos károkat okozott, különösen a lakónegyedekben. A vadászrepülőök 3 négy motoros és 3 kétmotoros repülőgépet lőttek le; a légvédelmi útegek más 3 repülőgépet pusztítottak el.

Többmotoros ellenséges gépből álló légi-kötegek megkísérelték, hogy az egyik latiumi helység fölé hatoljan. A felszálló vadászgépek 2 ellenséges repülőgépet megsemmisítettek.

A hadijelentés kiegészítésül közli, hogy a Rómát ért légitámadásnak az eddigi megállapítások szerint 218 halálos és 560 sebesült áldozata volt. Terni támadásakor 204 személy meghalt és 503 megsebesült.

A Róma elleni bombatámadás részletei

Róma. (Stefani). Az angol-amerikai repülőök augusztus 13-án, pénteken másodszor támadták Rómát. A támadás ez alkalommal — mint július 19-én is — főleg a sűrűn lakott városnegyedeket érte.

A Stefani tudósítása rámutat arra,

hogy a legsúlyosabb támadás a Prenestino, Tuscolano, Tiburtino negyedet s a Portonaccio és Porta Maggiore városnegyed egyes részét érte. Főleg munkásnegyedeket sújtott a támadás, melyek már az előző bombázást is megsemmisítették. Találtak ért templomokat, vallásos egyházi intézményeket és művészi emlékeket is. Az egyik zárda, melyben spanyol szerzetesnők laknak, több bomba esett, a zárda több tagja életét

Közel ezer repülőgép támadta Milánót

Milánó. A Messaggero című olasz lap jelentése szerint a legújabb angol-szász légitámadás Milánóban nagy pusztítást végzett. Ötven percen keresztül támadták a város több hullámban érkező repülőgépek, melyeknek számát körülbelül ezerre becsülik.

A Torinót ért bombatámadás már a 24-ik volt a sorrendben. Ez alkalommal is igen sok templom, műemlék, kulturális épület, kórház és jakóház pusztult el. A támadók ezúttal alkalmaztak új gyújtóbombákat.

Milánó. (Rador). A Milánó városa ellen intézett legújabb angol légitámadás éjjel 1 órakor kezdődött és egy óra hosszat tartott. Az egymást követő hullámokban támadó repülőgépek sok bombát dobáltak le s érzékeny károkat okoztak a közponi városnegyedekben. Megrongálódott a székesegyház szentélye. Bombatalálat érte a püspöki palotát, továbbá a Marino és Durini palotát, ahol több nevelőintézet működik.

TÖBB TEMPLOMOT IS TALÁLAT ÉRT

Milánó. (Rador). A csütörtöki lé-

A tengerészeti napja

București. A Román Tengerészeti Liga ebben az esztendőben ma, vasárnap augusztus 15-én ünnepli meg a Tengerészet Napját. Az ország valamennyi templomában ünnepélyes istentisztelet tartanak a kötelességteljesítés mezején elesett hős tengerészekért.

Országszerte bensőséges ünnepségek keretében emlékeznek meg a tengerészekről. A román sajtó meglehetősen hangosan méltatja az ország haditengerészeinek jelentőségét és fegyvertényeit a most folyó háborúban.

X

Timisoara-Temesvárott ma, vasárnap délelőtt tíz órakor a józsefvárosi görög-keleti székesegyházban ünnepélyes istentisztelet lesz, a Tengerészet Napja alkalmából. Ezt követően a Renasterea-klubnál tartanak ünnepséget.

Délután, mint ezt lapunk más helyen már jelezte, vízi sportünnepséget bonyolítanak le.

PICARD TABORNOK HALÁLA. (Párizs.) Picard tábornok, a francia légerő volt vezérkari főnöke, 63 éves korában elhunyt. (Ep.)

BOLGAR VALASZ AZ ANGOL PROPAGANDARA. (Szófia). A bolgár kormány szóvivője állást foglalt azokkal az angol eredeti röpcedulákkal szemben, amelyeket bolgár földre dobtak. Nem új az angolszászok ilyenféle kísérlete — mondotta a kormány szóvivője. A bolgár politikai világos és továbbra is változatlan marad, ragaszkodunk azon alapelvekhez, amelyet Bulgária a háromhatalmi egyezmény államaihoz való csatlakozásával megerősített. Felleleges tehát mindenféle propaganda-röpcedulával kísérletezni.

A SZERB EMIGRÁNS KORMÁNYT MOSZKVA BA HIVJÁK. (Stockholm.) Az Aftonbladet című svéd lap értesítése szerint a szovjet kormány megújította azt a régebbi követelést, hogy a szerb emigráns kormány Londonból Moszkvába költözzék.

AZ AOSTAI ANYAHERCEGNÉ TÖBBSZÖRÖS VÁLTOZÁSBA MEGBELEGEDETT. (Róma). Az aostai anyahercegné augusztus 2-án könnyebb hüllésben megbetegedett. Állapota ellenére nem szakította meg a sebesült ápolásában és a bombatámadás sújtotta áldozatok megsegítésében végzett munkáját, úgyhogy betegségét kétoldali tüdőgyulladásba változott. Augusztus 7-én az anyahercegné felvette az utolsó komort. Castellani tanár, a nagybetegehez hívtat orvosprofesszor közbelépésére, bár az anyahercegné még nincsen túl a veszélyen de állapota érzékeiben javult. (Rador)

SZABADON BOCSÁTJÁK A TÖRÖKORSZÁGBAN INTERNÁLT AMERIKAI PÍLÓTÁKAT. (Ankara.) A török kormány elhatározta, hogy azt a két amerikai pilótát, akiket a török területen végzett kényszerleszállás után internáltak, szabadon bocsátja. A török kormány a két amerikai repülőgép tekinthető, mint hajótöröttet, akik semleges területre menekültek.

Jöjjetek

ma, vasárnap délután 5 órakor a gyárvárosi Tigruluj-utcában levő Katolikus templomban rendezendő

Szeretettel várunk vallásos ünnepélyre

Leemhatár

Szemle Ferenc verse

Nyolc sor

Raggal a rágók füstölnek,
a nap a szobámba süt,
óvó fakék ügyelnek
rodam most mindentől.

Borítad földem figyelmét,
világos, magas ég!
Ábrándjék mint a gyermek,
ki nem bán a sötét.

Jankovich Ferenc verse

FÜST--

Bölcse elszáll a füst,
szerelem, ha nagy tűzek égnek,
ha kibölgve kelköltek
visszaküldik a messzeségnek.
Háborúság van idelent:
a füst és rózsá kiűz —
és bölcse elszáll a füst...

Hajdan köre írták,
azután bőrre, papírra,
hogyan muítk a világ
és minden meg van írva.
A mindenség idelent
csak fortog, mint az füst,
és bölcse elszáll a füst...

É emlékszel-e: mihéna
macskajajító éj felében
vuk fűrelvel
kuját az értelem az égen?
Lángesőpek hullnak alá,
egy csuf hang azt mondja: pszt!
és bölcse elszáll a füst...

Toldalagi Pál verse

ARCKÉP

Émlekszem rád: Hajad nyakadba nőtt
mint piktoroknak több száz év előtt,
nagy barcosoknak, kik páncélba jártak.
Szemed merésze volt: és sötét, miként ha
már tudtad volna, hogy a róma léha
ménta szagát a szél elfújja másnap.
Aztán jött volna hosszú áldomás,
muzsikaszó és bor és tánc a rezgő
kombok alatt, a lankás domb tővéen.
S azmed, mint bő zsarátra hullt kőkény,
kibölgött és sötétben állt az erdő.

megötte, ép felöltve esti, kék
nagy koszoruját. Néhány órákét
léttam lobogni csak s csillagvirágot.
Egy vén tihókét veszélyt, tűzet kiáltott
a kezét, mely árnyas arcodon betett,
meghökkenet. Aztán lassan félre léptél
az utról és az esti jegenyéknél
felvillogott merészen már a hold.

A néphagyomány értéke

Hűsége mellett felbecsülhetetlen értéke a népnek a hagyományhoz való ragaszkodása. Kétségtelen, hogy: a népi hagyományok között vannak olyanok is, amelyek sok esetben a jó erkölccsel, izléssel, helyességgel ellenkeznek s amelyek ellen az egyházak olykor kenyértörésig menő harcot vívnak (rendesen kevés eredménnyel), de viszont a néphagyomány hibetelenül nagy értékei miatt ezek a rossz szokások is megbecsülendők.

Említettük, hogy kulturális szempontból milyen nagy ajándékot jelent a népi hagyomány (zene, dal, tánc, képzőművészet) felfedezése. A mostani alkalommal mutassunk rá egy másik, nem kevésbé fontos oldalára is a néphagyománynak.

Mi a hagyomány? Ősöktől örökölt szokások átvétele. És miért természetes a népnek a hagyományhoz való ragaszkodása s az újítások iránti bizalmatlansága? Azért, mert a hagyomány kipróbálta az illető dolog jó vagy rossz voltát. Ami bevállik, azt a nép megtartja, ami nem, azt elveti. Mielőtt a nép valami reformról értesül, eleve bizalmatlan vele szemben, mert még nem tudja, hogy máia bevállik-e, célszerű lesz-e, vagy pedig nem. Járt utat a járatanért el ne hagyj — ez a nép törvénye. Ha ellenben valaminek a célszerűségéről meggyőződük, azt rögtön el is fogadjuk. Ez a magyarázata annak, hogy gazdasági eszközök, gépek iránt nincs hagyománykötöttség, mert arra minden gazda azonnal rájön, hogy a vasdobja jobb, mint a faeke, géppel gazdaságosabb vetni, mint kézzel és könnyebb csepegni géppel, mint hataróval.

Györfly István, az említett neves etnografus a gazdaságtudomány (erően pl. teljesen a néphagyomány értéke mellett kardoskodik. Utal arra, hogy az idegenből nagy hírveréssel és nagy pénzzel meghonosított állatfajták sehol sem váltak be annyira, mint a hagyomány által kipróbált régi fajok. „Az igénytelen, szemétdombon, parlón nevelt parlagi tyúk mostoha tartás mellett is többet tojt, mint a dédelgetve tartott leghorn, sőt a külföldi piacon is kelendőbb volt az izletes húsá miatt”. Kipusztítottuk — írja tovább — ősi sertésfajtánkat, a bakonyi és a szalontait az angolserfés

kedvéért, pedig ez sokkal érzékenyebb a sertésvész iránt, mint az előbbieik. Kiriótták a pödrottiszarvu hortobágyi rackajuhot s a csigaszarvu erdélyi rackát, ami súlyos hatással volt a gyapjuteremésre. Kiirtották a magyar szarvasmarhát és a parlagi lovat, pedig a tapasztalat igazolta, hogy jobban beváltak, mint az idegenből hozott kényes állatok. Egyedül a magyar komondor járt szerencsésen, mert „a világháboru alkalmával a németek felfedezték s néhányat kivettek Németországba, ahol korcsalan, tiszta fajt tenyésztettek belőle. Így aztán a komondorból divatkutya lett s a németek értékelésén keresztül a magyarok közt is becsületre tett szerz s visszahoztuk.”

Ime, a néphagyomány annyira nem lebecsülendő valami, hogy a végén felte áll sok tekintetben a gazdasági szakudománynak. Az egyik sacelelhétfalusi lelkész beszélt, hogy amikor a gazdakörök előadást tartott az egyik gazdasági tanácskozásán, csak megszólal egy csángó atyafi: Tiszteletes ur, ha mi csak annyit termelünk, mint amennyit az az újsg ir, éhenhalnánk”. A mostoha körülmények olyan nagy fokú talajhasználatra tanítják a népet, hogy a nép sokszor megelőzi a későbbi hivatalos felfedezéseket.

Egy orvos könyvében olvastam, hogy az orvostudomány a néphagyomány emelőjén fejlődött nagyra. És nem úgy áll az eset, hogy a nép az orvosoktól tanulta meg a gyógyóvények használatát, hanem ellenkezőleg: az orvostudomány teszi megügyes tárgyává a népi szokásokat és számtalan esetben meggyőződött arról, hogy a népi megfigyelő erő milyen hihetetlen pontossággal dolgozott. Bizonyára nem egy felfedező-orvos tudta meg a kiindulópontot a népi orvoslásban. Falun egy, sajnos nemrég meghalt gyógyszerész mondta egyszer mosolyogva: használja csak a népiek azt az orvosságot, amire a nagyanyja tanította, mi is azt áruljuk, csak drágán... Nem azt jelenti ez természetesen, hogy a népi gyógyszerés helyes, hiszen abban van sok kurizálás és egészségtelenség is, hanem azt, hogy a néphagyománynak sok olyan értékes vonása van, amit a komoly tudomány is a magáév tesz.

KISS BÉLA

színes, igen szépek a felvételek is, az egyetlen teherbátal a bírálók szerint a mese naiv, kezdetleges és kissé avas beállítottsága. A bűnügyi bonyodalom és az azt követő üldözés ponyvizű, a film sikerét azonban a kitűnő játék, a remek felvételek s több igen eredeji jelenet biztosítja.

LEHÁR FERENC, a világhírű operétszerző, hir szerint végkép Magyarországon telepedik le. Ischlben lévő villáját eladja és Nógrádverőcén vásárol kastélyt, kis szőlőbirtokkal. Lehár jelenleg 73 éves.

OPERA ÖSBEMUTATÓT tartott a Karlsruhei színház. A bemutatott operát Kneip Gusztáv, a Strassburgban működő zeneszerző írta.

A LINZI KEPTÁR fejlesztése ólén léptekkel halad előre. Az új szerzemények között a halhatatlan mesterek remekeinek egész sora szerepel: Moritz v. Schwind és Makart, Raffael, Tizian s Leonardo da Vinci (Léda a hatyruval). Rembrandt, Bueghel, Dürer és Lukas Cranach képei.

ANYANYELVÜNK

Többszámú alany — egyszámú állítmány

Minduntalan olvasunk ilyeneket: „Az Egyesült Államok Kanadával szövetségre lépett”. „Az Egyesült Államok maris kifosztotta Anglia történelvi örökségét”. „Az Egyesült Államok megkötözi jelenlegi gazdasági érdekeltségét India országának területén”. Aligha akad magyar fil, melybe az ilyen beszéd bele nem hasogatna. Ép nyelvészekkel csak azt mondhatjuk, hogy az Egyesült Államok szövetséget kötötték, Anglia örökségét kifosztották, érdekeltségüket megkötözték. Többszámú alanyra nem következhetik be egyszámú állítmány, a felsorolt példák mégis odaerőszakolják.

Vajjon honnan ered ez a nyelvi furcsaság? Megszoktuk, hogy ilyenkor rögtön idegen nyelvtérületre, elsősorban a németre vessük kúpató pillantásunkat.

Ezt ma a német hírszólólatból való hevenyészett fordítások eléggé megokolják. Az bizonyos, hogy német ember sohase írta le: Die Vereinigten Staaten ha; sich mit Kanada verbandet. Az U. S. A. azonban betlészó, kiejtése nem United States of America, hanem uezsá és egyszámú alak, akárcsak die Union. Vajjon ebben az esetben is német példáról, illetőleg ennek félreértéséről van szó?

Alighanem támogatja ezt a nyelvrontást egy logikai botlás is. Ugy gondolják a nyelvrontók, hogy végre is az Egyesült Államok is egy államot jelentenek. Ilyen okoskodással azt is kell mondanunk: A Révai Testvérek új regénysorozatát adott ki, mert it is egy cégről van szó. Ámde a nyelvtörvények a nyelvet szabályozó törvények és nem államok, vállalatok, cégek jogait szabályozó törvények, rendeletek, vagy megállapodások. Az Egyesült Államok, a Révai Testvérek jogkörének semmi köze nincs azokhoz a nyelvtörvényekhez, amelyeknek mint szók és mint mondatrészek alá vannak vetve. A nyelvet egyébként is elsősorban nem logikai tényezők irányítják, hanem lélektaniak, de a nyelv logikája is tiltakozik a nyelv szellemétől egészen idegen okoskodás torzítása ellen. Ha ez a nyelvtorzítás tovább terjed, így fogunk beszélni: Vargáék új házat építet, mert végre is Vargáék csak egy családot jelentenek.

KARDEJAN KAROLY

Szélelőrsza

A SALZBURGI ÜNNEPI JÁTEKOKRA három magyar művész is meghívta. A hivatalos meghívás alapján Endre Géza karnagy, Máthé Jolán és Layer Mária utazik a legközelebbi napokban Salzburgba.

ÓVODAI „ARANYFÜZET” az a versgyűjtemény, mely „Versok könyve címen (Nagy költők versei kisgyerekeknek) jelent meg Aszodi Éva és Binét Ágnes összeállításában, Szántó Piroska ügyes rajzaival. Gyűjtemény Arany, Petőfi, Ady, Babits, Kosztolányi, Móricz, József Attila, Szabó Lőrinc s a népi irodalom 4-10 éves gyermekek részére alkalmas verseiből. A verseket az óvodában maguk a gyermekek válogatják össze. A nekik felolvasott versek közül egyik-másik valóságos újjongó lelkesedést kelte ki az olvasni még nem tudó apróságokban; ezeket újra meg újra hallani akarták s végül azt kérték, másolják le számukra egy füzetbe legkedvesebb verseiket. Így keletkezett az óvodai „aranyfüzet” s ebből a „Versok könyve”. Mind ezt tudva, a könyv a felnőttek komoly tanulmány a gyermeklélekről s a bontakozó, friss gyermekj értelemről is.

1913-BAN tartották meg Gabriel Faure „Penelope” című operájának ősbemutatóját. A szép zeneművet azóta egyre ritkábban adták elő. A párizsi nagyopera vezetősége most elhatározta, hogy Germaine Lubin címszereplésével újra bemutatja ezt a francia operát. Hasonló lépéseket tett a bordeauxi Grand Theatre is.

AZ OSSERVATORE ROMANO, a Vatikán felhivatalos lapja hosszabb cikket közöl: Frankóni Vilmosról, a kiváló történetíróról, születésének századik évfordulója alkalmából. Kiemeli a lap azt a hatalmas munkásságot, melyet Frankóni a vatikáni könyvtárban végzett.

AZ ÚJ SVÉD FILMGYÁRTÁS egyik legkedveltebb alkotása a Körhinta című filmoperét, amely több nagy európai filmszínházban már szép sikert aratott. Egy vándorenkisz-társulat belső világát tárja a közönség elé, sok rendezői ötlettel, kitűnő szereplőkkel, jelenetekkel, s hogy a mozilátogatók bizonyos rétegét jobban vonzza, — izgalmas bűnügyi vonatkozásokkal is. Az ó: főszerplő vérbeli humorral telítet, kitűnő

MAGYAR CSALAD asztalán

Havi szemle

Dr. Bicsky orvos, dinnyetermelő

A régi orvostáblát újra átfestette és most nagyobb betűkkel melléarta a boldogságot jelentő szót: „dinnyetermelő”.

Igen, így gondolta ő mindég. Erre vágyott, ezért dolgozott, harminc esztendőn keresztül, hogy egy ilyen táblát töltsön ki háza kapujára, ezzel a szóval: „dinnyetermelő”.

Szegény diák volt, de lehet egy Bicsky egyáltalán gazdag? Apja még i-vet írta a nevére. Neki is megfelelt volna, de már a gimnáziumban — nyilván tévedésből — y-nal írta a nevére, azután így is maradt.

Ha a diák az egyetemre kerül, az ottani életben az években, amikor a főgimnázium utolsó éveit járta, vagy három esztendőn keresztül a dinnyetermelés nagyon gyenge volt, amiért természetesen drága is lett a dinnye.

A háború rokkantjai megtették kötelességüket. Jegyezzünk mindnyájan a Rokkantak Háza-ra!

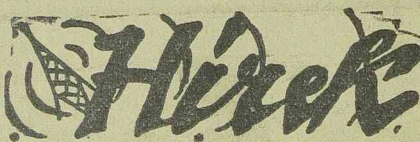
— Ételolaj kiadása Devan-Déván. (Saj. tud.) A városi közellátási hivatal intézkedésére a lakosság a 2. számú olajjegy ellenére személyenként 3 deci ételolajat kap annál a kereskedőnél, akinél vásárlásra beiratkozott.

— Egész napot át árusítható a kenyér. Timisoara-Temesvári városi vezetősége közli, hogy a pékeknek nem szabad a fekete kenyereket meleg állapotban árusítani.

— Leszállították a takarmányfélék árát. (Bucuresti.) A központi ár-kormánybizottság most megjelent rendelkezéssel leszállította a takarmányfélék árát.

GALLÓ GEZA

Aug. 16. vasárnap R. kat.: Joákim Protest.: Abraham Ortodox: Dioméd

Napkefő: 4 óra 50 p Napny.: 19 óra 12 p Nappal hossza: 14 óra és 18 perc.

A Déli Hírlap megjelenik mindennap a vasárnapokat és ünnepnapokat kivéve az év szünetjeivel.

Előfizetési ár a lap házhoz való kézbesítésével vagy postán küldve: egy hónapra 140 lej, három hónapra 400 lej. Egyes szám ára 5 lej.

Aradon előfizetők, hirdetősek és feliratkozók részére a hirdetőirodánk, Hoffmann-utca 6. Telefon: 17-11.

— Uezőszalmok és vizilabda-mérkőzések a tengerészet napján. Augusztus 15-én, a tengerészet napján Timisoara-Temesvárott az ILSA rendezésében és medencéjében uszószerelméből és vizilabda-mérkőzésekből álló ünnepség lesz.

— Módosították az idegen alkalmazottak után fizetendő illeték összegét. (Bucuresti.) A hivatalos lapban megjelent rendelettel módosították az idegen alkalmazottak után az ugynevezett munka-alapra (Fondu Muncii) fizetendő illeték összegét.

— KATOLIKUS VALLÁSOS ÜNNEPELY. Ma, vasárnap délután öt órakor a gyárfárosi Katolikus Otthonban (Tigrului-utca) katolikus vallásos ünnepélyt rendeznek, amelyre a közönséget szeretettel elvárják.

— P. Tóth Lajos piarista rendfőnök — szentszéki tanácsos. Pacha Agoston dr. timisoarai-temesvári római katolikus megyéspüspök, aranymisési jubileuma alkalmából, P. Tóth Lajos kegyesrendi rendfőnököt és a piarista liceum igazgatóját szentszéki tanácsossá nevezte ki.

— Vendéglők, intézmények és kisiparosok cukorellátása. Timisoara-Temesvári város közellátási szolgálata felhívja a vendéglősöket, cukrászokat, kisiparosokat és a bodegák tulajdonosait, hogy sürgősen fizessék meg a cukor árát.

— Adományok. A dr. Kakuk-csecsemőgondozó javára 10.000 lej, a frate-liai-ujkisdai gyermekotthon javára 10.000 lej és a Vakok Egyesülete javára 5000 lej adományozott Cselko Gyula — Déli Hírlap kiadóhivatala útján.

— Aradi iparosok és kőpészték munkások figyelme. Az aradi munkákra ma sürgős jelentkezésre hívja fel az iparosokat és a kőpészték munkásokat az általános kimutatásba való felvétel céljából.

— Országos vásár Devan-Déván. (Saj. tud.) A nyári idej országos vásárt augusztus 18-án, szerdán tartják meg és arra mindennemű állat felhajtható. Ez megkezdődött augusztus 16-án és 17-én júniusáig tartanak.

— Uezőszalmok és vizilabda-mérkőzések a tengerészet napján. Augusztus 15-én, a tengerészet napján Timisoara-Temesvárott az ILSA rendezésében és medencéjében uszószerelméből és vizilabda-mérkőzésekből álló ünnepség lesz.

— Bucuresti—Timisoara-Temesvár az Unirea-szereglő. Az ifjúsági játékosok részére alapított Unirea-szereglőmérkőzések során vasárnap Bucuresti—Timisoara-Temesvár mérkőzésre kerül sor Bucurestiben. A timisoarai-temesvári válogatotj elutazott a fővárosba.

— A timisoarai-temesvári Református Nőszövetség délutánja. Ma, vasárnap délután tartja a timisoarai-temesvári Református Nőszövetség szokásos nyári összejövetelét a józsefvárosi piacon levő Wagner-vendéglőben.

— A devai-dévali ipari kiállítás megnyitása. (Saj. tud.) Megírta a Déli Hírlap, hogy Devan-Déván megnyitják Hunedoara-Hunyad megye ipari és műszaki kiállítását.

— Vendéglők, intézmények és kisiparosok cukorellátása. Timisoara-Temesvári város közellátási szolgálata felhívja a vendéglősöket, cukrászokat, kisiparosokat és a bodegák tulajdonosait, hogy sürgősen fizessék meg a cukor árát.

— Adományok. A dr. Kakuk-csecsemőgondozó javára 10.000 lej, a frate-liai-ujkisdai gyermekotthon javára 10.000 lej és a Vakok Egyesülete javára 5000 lej adományozott Cselko Gyula — Déli Hírlap kiadóhivatala útján.

— Aradi iparosok és kőpészték munkások figyelme. Az aradi munkákra ma sürgős jelentkezésre hívja fel az iparosokat és a kőpészték munkásokat az általános kimutatásba való felvétel céljából.

— Országos vásár Devan-Déván. (Saj. tud.) A nyári idej országos vásárt augusztus 18-án, szerdán tartják meg és arra mindennemű állat felhajtható. Ez megkezdődött augusztus 16-án és 17-én júniusáig tartanak.

— Az aradi hadiközpont parancsnokság felhívása. Az aradi hadiközpont parancsnokság tudomására hozza a 18 és 19 éves ifjaknak, akik 1924-ben és 1925-ben születtek és akik 4—8 középiskolát végeztek, valamint azoknak, akik érettségi vizsgát tettek, hogy a már köztölt napokon kötelesek sorozásra jelentkezni, akár végeztek hatonai előképzést, akár nem.

— Milyen élelmiszerek érvényesek. A timisoarai-temesvári városi közellátási szolgálat közlése szerint az augusztus 16-tól 27-ig terjedő héten az egységes népi kenyér vásárlására a 34., 35., 37., 38., 39., 40. és 41. számú kenyérjegyek érvényesek.

— Eljegyzés. Liczek Irénke és Szebrák Béla (Arad) jegyesek. (*). Közlemény. Az aradi munkügyi felügyelőség engedély alapján az aradi szabóüzletek nyári szarórája augusztus hó 9-től szeptember hó 15-ig a következőképpen módosul: Nyitnak reggel 7 órakor és déli 13 óráig tartanak nyitva.

— Halálozás. Epstein Gyula kereskedő rövid szenvedés után életének 70-ik évében Timisoara-Temesvárott elhunyt. Gyászolják gyermekeit, Helén, férjét Fodor Ferencné, és Dező, valamint kiterjedt rokonság. Temetése vasárnap délelőtt 10 órakor lesz a timisoarai belvárosi temetőben.

— Mozik műsora. Augusztus 15. vasárnap és augusztus 16. hétfő. Arad: Aro: „A vörös taverna” (Alida Valli), Corso: „Az utolsó kiáltás” (Lars Hansen, Irma Christensen), Forum: „A színi árulók” (Kongor Gelina, Legin, Yussef), Urania: „Egy élet gyöttrődése” (Heinrich Georg, Olga Tschekowa).

— Ugyanaz a város. Augusztus 15. vasárnap: Arad: dr. Földes (Emineguta), Nistor (Regele Ferdinand-ut. 29), Wottsch (a nagyalommal szemben). — Timisoara-Temesvár: Belváros: dr. Lapes (10 Mai-utca 5). Gyárfáros: Maszalis (Bodea Cartan-ter 8), Erzsébetváros: Bana (Miron Costin-utca 1).

— Ugyanaz a város. Augusztus 15. vasárnap: Arad: dr. Földes (Emineguta), Nistor (Regele Ferdinand-ut. 29), Wottsch (a nagyalommal szemben). — Timisoara-Temesvár: Belváros: dr. Lapes (10 Mai-utca 5). Gyárfáros: Maszalis (Bodea Cartan-ter 8), Erzsébetváros: Bana (Miron Costin-utca 1).

Médiumok

Ugy a borbélynál és hagyom, hogy tegyen valam, amit akar. Rendesen otthon borotválkozom, de ma nem volt időm vagy pengém, mit tudom én. Az ember ne szorgalmazza ki magát olyasmikben, amiket maga is elintézhet. Ha feleslegesen kiszolgálják, szégyenlem magam.

S amíg ezeken gondolkodom, belép az estón egy hordár. Zsíros egyenkabát figyeg rajta, kopott, rongyos, avult nadrág. Otthonosan befészkel magát a borbélyba, lapot vessz elő, keresztbetesszi a lábát és olvas. Lám, én magam borotválkozom s ez a hordár idejér az elegáns fodrász-szalónba. Figyelem a mozgásokat a szemem sarkából, míg a borbély a fülemet fogja és társalog velem.

Látja, uraságod, ez az én médiámom.

Jobbán megnézem a hordárt, de semmi különös nincs rajta. Öreg ember, tördelt, sötét, éhezhetett és lábait visszavetesz a sok lépcsőjárattól. Hát médiámom.

Az inasaim rajta tanulnak meg borotválni. A jobb publikumot nem lehetem ki annak, hogy az ügyetlen kölyök beszérvagdalja őket. Beszoktattam magamhoz az öreget, rajta kitanulnak az inasok. Ezek óta jár hozzám. Hat inast semitől ki. Mert magyarul közben. „Ne olyan mereven fogd azt a borotvát! Nem szétáll. Ott vigyázz, ott könnyen hazud a bór... Ugy, most ahulról feljelsz. A száj sarkában mindig kiborotválunk, hátha csokoládéni megy a páciens... Igy magyarul nekik. Most, hogy nincs nálam inas, csak nem dobom ki az utcára? Inygen borotváljuk minden nap, majd használni veszem még.

Közben munkába veszik az öreget. Figyelem az arca, a gyakorlati borotválkozás fölényével csúszdöríti a száját, húzza fel az orrát, ráncolja a rokáját egy, ahogyan legjobban kézreesszi a borotvát. Ideális médium. Közben tanácsot osztogat, a segédnek. A segéd van vagy negyven éves, de a jótanács mindig élkei. Jó borbély holtig tanul.

A bajuss alatt vigyázni, Sándor. Ugyes fny maga...

Lám, az ember sokféleféppen teheti hasznossá magát. Van, aki politikus lesz vagy egyetemi tanár. Van, aki újságíró, van, aki borbélyegédetekté inasruál a borotválás művészetére. Ez is foglalkozás. S a mellett mindennap frissen borotválva szaladhat az öreg munkája után.

Nemrég olvastam, hogy egy külföldi cipőkereskedő családtagjainkkal taposkatta ki az új cipőket, mert csak használt lábbeli eladására volt joga. Ismerem magam is egy urat, aki utált fesszes cipőben járni s az inas lábán sántázta ki magának. Kérvényi szolgálai után nyomorék lábbal mondott fel az inas. Új cipőből is megárt a sok.

Mennyi médium szaladgál köztünk az utcán. Médium a próbakisasszony, aki saját teste karcsúságával kínálja az új ruhacsodákat. Maga sohasem jár udvaru ruhában, tavalyi ruhákat alakít át esténként, ha ideje van. De reggel tiztől délután hajig álomszép nagyesztélyikben, selyemgyöngyörűségében pompázik.

Vannak betegségek, amiknek szérumái csak élő szervezetben termelke ki. S hű az orvos, ki járványos betegség bakte:riumával olja be magát, hogy az új szérumot kipróbálja? S a felfedező, akik beleülnek a magukkészítette szíratoszféra-léggömbbe. hogy talán élve soha ki ne szálljanak belőle? Vagy az autóversenyző, aki az új versenyautó-karika reklámozására félezer kilométe:

Fülszáj

Kazinczy Ferenc (1759-1831)

I. Diákkorában jegyzi el magát az irodalomnál, amelyhez haláláig hű marad. Az ókori és a nyugati klasszikusok szellemiségéből táplálkozó rendületlen magyar. Nyugatra vágyik, de nem jut túl Bécsen, azaz az osztrák börtönökön. Pedig nem politikai forradalmár, csak elkapja a forradalmi eszmék áramlása mint álmodozó. Tagja titkos társaságnak. Itt lázad fel azért, mert „gyalázatjára nyelvünknek csak deákul dolgoznak.“ Anyanyelvének és nemzete művelődésének igazi apostola. Ezért vállal állami hivatali II. József idejében. Eszébe sem jut a németesítő kormányrendszer kiszolgálása. Minden intézkedésében négy és fél évig sok iskola ügye van a kezében, a nemzeti nyelv és művelődés lelkes munkása.

Elemé az irodalom. Erre születik. Lelki parancs, elrendelése szerint. Fordit, ír, levelez szakadatlanul. Agitátor a szó nemes értelmében. Minden író ismer. Buzdít, izgat az ország minden sarkában. Levelezése, 21 vaskos kötet, pótolja az Akadémiát és a folyóiratokat. Kiadja régi írók érdemes munkáit a maga költéségén és korán elhunyt író társainak is így emel emléket. Bírái is az izlés finomításáért, az igényesség jegyében. Megindítja a nyelvtudás nagy harcát és győzelemre viszi, sebeket oszva és kapva.

Félszázados munkája utat tör a politikai reformoknak. Egész élete példája a tisztultabb, nemesebb magyarságnak. „Ostorozza a magyar sallangokat, a hazafiság többé-kevésbé izléstelen külsőségeit, kényes izléssel, keszű gunnyal.“ Feljebb tud emelkedni a „zsiros magyarság“-nál. Nyugati magyar. Az általános, a tiszta emberi felfogás magasáig tud szállni. Írói és emberi magatartásában neo-humanista. Ezért nem tud merev reformárus lenni. A felekezeti túrelmeség, sőt közömbösség nála a nemzeti egység vágyából származik. Eltávolodik a „debrecei“ szokásoktól és új:

klasszikai műveltsége elviszi Pannónhal-mára, a kitünő Guzmichhoz, és együtt álmodoznak, sőt tervezgetnek és írják a katolikusok és reformátusok uniójáról. Ha fordításai, levelezése és a nyelvújítási harc helyett eredeti műve írására szánja rá magát, bizonyára marad néhány nevezetes sora az utókor számára emlékeztető, így pedig, amint lefolyt, egész élete beágyazva nyelvünk és művelődésünk döntő fejlődési alapjába, a nemzeti örök hála méltó, halhatatlan élet.

Ösi, nemesi, református család sarja. Első gyermek nyolc testvére előtt. Atyja Kazinczi Kazinczy József, édesanyja nemes Bossányi Zsuzsánna. Nagytekinélyű és jómódu a Kazinczy-család, hét vármegyében vannak birtokrészeik. A gyermek Kazinczyt 8 éves koráig anvai nagyatya neveli, később Regmen (Abauj-megye) tanul. Atyját nagyon szereti. Tőle tanulja a zselárokat és a Szentírás. Német szóra Késmárkra megy. Sárospatakon tíz évig tanul, többet magánszorgalomból a könyvtárban, mint az iskolai órákban. Perrendtartást Kassán, tanul, törvénygyakorlatot Eperjesen végezi. Itt Steinmetz Ninonba, egy kapucninos özvegyének leányába szerelmes. Ninon segíti abban, hogy németül alaposan megtanuljon. A szerelem néhány németnyelvű vers megírásával véget is ér Pesten fejezi be jogi tanulmányait. Utána külföldre vándorlik, de a családi határozat: hivataloskodás Zemplénben, később Abaujban. Azután mégis állami szolgálatba lép. II. József kinevezi a kassai kanterület elemi iskoláinak felügyelőjévé. Már ekkor is megmutatkozik az az eltökélt szándéka, hogy a magyar nyelv és művelődés szolgálatában nagyot fog alkotni. Kitünően látja el hivatalát. Ujjazik, tárgyal, új iskolákat nyit meg, hasznos és emelkedett szellemű utasításokat ír az alája rendelt segédtanfelügyelőnek.

II. József halála után felmentik állá-

L. Ady Mácia verse Enek a buzáról

Buza, buza, aranyszínű buza gyöngy! Mint kagyló a nemes gyöngyöt kiűzdi a föld göröngye. A föld göröngye, kérészes kezek verejtéke. — Bizony... bizony... verejékből lesz a kenyér foszlós béle!

Buza, buza, buzaszemek pergő gyöngy! Gyujtsd fel szívünk alázatos szent öröme. Isen irán, ki rád nyomta dicső képét: s így emelte magához a buzamezők dalos népét!

Kovács Erzsébet verse Egyszerű ének

Most, hogy mindennap ajándék az élet, örülni tudok minden kicsiségnek. Dacos miértek nem nyomják a lelkem, Nagy kérdésekre nem kell már felelnem, Nem röpitene mérhetetlen vágyak, A szemem már közelről is látunk, S ami tegnap még észrevétlen semmi Volt, az ma nagyon boldoggá tud jenni. Egy csöndes perc, egy nyugtonhagyott óra. Az is ajándék. Minden kedves szóra

Dobban a szívem, örül a szavaknak, Drága zamataja van minden falatnak, Amű tegnap még izetlenül nyeltem. — S ahol elűtő álmokat kergettem, Ott ma megállok esendes alázatjal: „Uram — így szólott egyszerű szavakkal Te, ki ismered jtkát a világnak, S megszabad helyét koldusnak, királynak, A Te Akaratod mindenki elérhet, Te tudod mért adtál hitet a szegénynek.”

res sebességgel szárad a kiszáradt tenger sós fövényén?

S hát a költők, akik saját testükön betegre kintott, hajszolt idegeiken próbálják ki a modern világ mérgeit, ördömeit, szenvedéseit. Az elmúlt század adatgyűjtő, anyaggyűjtő szenvedélytől megszállt tudósai, írói, művészei, akik minden narkotikumát végigpróbálták a

beteg világnak, hogy szenvedélyeikre, amik az egyesült nagyvilág közös szenvedélyei is, oltalmat, irt találjanak?

S talán magam is médium vagyok, amikor hazamegyek és feleségem koszját megkóstolom. A fiatal férjek mind saját gyomrukon tanítják meg főzni asszonyaikat, egy új, boldogabb nemzedék renéjében (p. a.)

sától. Most már csak az irodalomnak él. Édesanyja ellene van fia ilyes munkájának. Gazdálkodásra szorítja és mint afféle szerző asszony, gazdag házasságot akar megjelenésében is kiváló fíának. Am 1794-ben Kazinczyt elfogják, mert tagja Martinovics társaságának. Lemásolja a francia forradalmi kated és terjeszti is. Mint felségsejtőt és lázadó halálra ítélik. A halálos ítéletet a magyar legfelsőbb hatóságok is megerősítik. Most megmozdít minden követ a család. A király kegyelméi ad a Martinovics megmentésére Kazinczynak, jószágait is meghagyja, csak fogságba vetik bizonytalan időre. 2387 napig tart ez a bizonytalan idejű fogság Brűnn, Kufstein és Munkács várában. A börtönben is, amikor csak teheti, olvas, fordít, javíttatja régi írásait, néha rozsdából, néha saját vérből készített tintával.

Kiszabadulva a börtönből (1801), csak növekszik írói tevénytéje. Az aulikus magnások elkerülik ugyan, annál szívesebben fogadják közép-nemesi társai. A család ellene van annak, hogy tovább is irodalommal foglalkozzék. Haszontalan álmodozásnak tartják azt, hogy fordít, ír, könyvre költ. Édesanyja is, akinek karjai közé repül a börtönből, azt szeretné, ha hivattall, de főképp gazdag házassággal pótolná a fogság idején rokkantított sok kiadást. A család nagy meglepetésére és akarata ellenére gróf Török Zsófiát, veszi feleségül, aki nem éppen koldus, de nem is gazdag rangfokozat, és 20 évvel fiatalabb uránál. Ez a házasság mégis boldog. Köllőnk méltó élettársat nyer feleségében. Kisbányácskán telepszik le, Abauj és Zemplén határában. Egy dombon van it a ház. Széphalomnak neveszi el ezt a helyet. Körülötte néhány szesz hold a birtok. Gazdálkodni nem igen tud elmerülve nagy irodalmi céljainak a megvalósításában. Rossz évek is jönnek egyremásra. Élete végéig gondok középejté. hányódnak, s mükor a kolera okozta halál elragadja, özvegye és hét árva sorsa bizonytalan, válságos.

Első írása iskolai korából való: Magyarország geográfiaja. Gyöngye földrajzi vázlat. A szerző, azaz kivonatoló csak 16 éves ifjú. Ekkor még tetszik édesanyjának az „írói“ pálya. Új munkát kíván fiatal, mert a geográfai nem veszik komolyan a tanárokat. El is készült egy másik munkácska, Bessenyei György egy német novellájának a fordítása. Bessenyei tud erről. Buzdítja az ifjút. Baróti Szabó Dávid is lelkesíti a „drága nagy urit“-t, azt remélné, hogy Kazinczy lesz az ő irányának folytatója. Gessner idilljeinek a fordításával (1788) éri ki az utóalmi színvonalat. Hat évi komoly munkája van benne. Bárczy Sándor, e kor legjobb stílusztája, írja Kazinczyról, hogy „istenii tűz melegíti ereit“ és kéri, hogy lelkesítse meg az elevenség nélküli heverő testeket. Kazinczy ettől kezdve Bárczy koszorúját akarja elnyerni.

Bácsmegeyi-je, egy Werther-utánzat fordítása, helyesebben átírása, még növeli híret. Közben részvevő a kassai Magyar Múzeum alapításában, de nem fér meg a hatalmaskodó Bacsányival. Küllér fölvívratá, az Orpheus, éppen olyan rövid életű, mint költői almanachja, a: Helikon Virágok. (—a)

zenlök pattanások, málfoltok, mitesszerek, bőrküritések, rákok és tinnék a bőrszérum használata után. Az emebőr édes sima, esztétos, fiatalos lesz. Gélit a z-kém estei vagy napnali használatra egy tévely 150 ej. Génusz puder 200 lej. Gén usz-zappan 100 lesz. — Főraktár: Dr. FÖLDES orvóverszertára. Ára. A v.éki megrendeléseket postán utánvétellel küldik. (p. a.)

Rádió.

AUGUSZTUS 17, KEDD

BUCURESTI: 6.55 Hírek, reggeli zene. 12.45 Hírek. 13. Román-olasz bajtársi óra. 14 Hírek. 14.15 Közlemények. 14.30 Sebesültek szórakoztató műsora. 14.50 Német hallgatók műsora. 15.30 Szórakoztató zene. 15.40 Katonák üzenek. 16.10 Hírek orosz nyelven. 17 Zenekar. 18 Olaszország órája. 19 Hírek német nyelven. 19.15 Baletzene. 19.40 Közlemények. 19.45 Hírek. 20 Rádiózenekar. 20.40 Előadás. 22.20 Könnyű zene.

RADIO MOLDOVA: 12 Könnyű román zene. 12.30 Szórakoztató zene. 13.30 Hírek. 13.45 Könnyű zene. 19.15 Kamara zene. 19.45 Korális zene. 20.15 Énekszámok. 21 Hírek. 21.15 Sétahangverseny. 21.45 Részletek operákból és operettek-ből.

BUDAPEST I: 6.40 Torna, hírek, zene. 10 Hírek. 10.15 Hanglemek. 11.15 Ének. 11.40 Divattudósítás. 12.10 Zenekar. 12.40 Hírek. 14 Fúvózene. 14.30 Hírek. 15 Zenekar. 15.30 Gyermekdelután. 16 Hanglemek. 16.20 Hírek németül, románul, szlovákul, ruszinul, szerbül, magyarul. 17 Cigányzene. 17.30 Előadás Bulgáriáról. 17.45 Dohnányi-zongoradarabok. 18 Német hallgatók. 18.20 Dunai élet. 18.50 Hírek. 19 Népdalok zenekisérettel. 21 Felolvasás. 21.20 Zenekar. 21.40 Hírek. 22.10 Táncegyüttes. 22.45 Nagy zenemeserek remekművei. 23.45 Hírek.

BUDAPEST II: 16 Tánccserepek. 17 Közvetítés. 19 Mezőgazdasági előadás. 19.30 Manon Lescaut opera közvetítése.

BÉRBEADÓ egy kis tanya, 3 hold szántóföld, köépülettel és istállóval, a várostól 1,5 kilométerre. Cim a timisoari kiadóban. (6319)

KÉT TANONCOT felfognak villanymotorgyártási szakmára. Cim: Csermák és Fia, Timisoara II., C. Neculcea-u. 42. (6318)

Minden háztartásban nélkülözhetetlen világszabadsalom részére keresünk egyedárusító vezérképviselőket az ország összes városaiban.

Áruraktárhoz szükséges tőke körülbelül 100-150.000 lei. Kimutatható, kockázatmentes kereseti lehetőség körülbelül havi 50-100.000 lej. Csak tevékeny, szervezni tudó komoly cégek, vagy egyének ajánlatát kérjük „Nagy jövedelem” jelígre: Agencia de publicitate C. M. VOGT, Bucuresti, Bdul Elisabeta 6, II. em. cimre.

HAZVEZETŐNÖT azonnal felfognak. Jelentkezésk d. e. 11-13 óra között. Anton Braun, Timisoara I., 10 Mai-u. 1. (6317)

REGI MUVU (antik), értékes festményeket sürgősen vennék. Vesszünk egyéb értékes képeket és műtárgyakat. „Arta Frumoasa” Timisoara IV., Carol-körut 8. A Maria-szoborral szemben. (6311)

ELADÓ muszlinruha, selyemruha, egy pár 38-as fehér nubukoipó, ebédasztal, szekrény, mosdó tükrrel. Cim: Timisoara I., Ungureanu-u. 9, földszint, 2. (6313)

HAZHELYET keresek lehetőleg a József, vagy az Erzsébetvárosban. Ajánlatokat árjelöléssel a timisoari kiadóhivatalba kérek „Házhely 1943” jelígre. (6311)

ELADÓ egy belső nyílású, korszerű, négy-szárnyu, üvegezett, fehérre festett ablak-tok, 170x120 méretű. Érdeklőjék Timisoara IV., Fröbl-u. 44 szám alatt. (6310)

KELLEMESE negydedben lakás kiadó. 2 szoba, fűrdőszoba, mellékhelyiségek. Ajánlatokat „Erzsébetváros” jelígre a timisoari kiadóba kérem. (6309)

ÖNÁLLÓAN főző mindenek szakácsnő keresek azonnalra. Timisoara, távbeszélő 22-14. (6325)

ENKÖLTÖZÉS miatt eladó teljes hálószoba, ebédli konyhabutor, kerevet (ottomán), 2 argaman szőnyeg, fűrdőkád, csillár (luszter), rádió, stb. Timisoara II., Simion Barnutiu-u. 4, d. u. 3-1/2-ig. (6340)

ÉPÍTKEZÉSI rajzoló és „santier administrator” elfoglaltságot keres délutánra. Ajánlatokat „Műszaki rajzoló” jelígre a timisoari kiadóba kér. (6307)

MINDENES leányt vagy fiatalasszonyt keresek. Jó fizetés. Ing. Kozma, Timisoara II., Inocențiu Klein-u. 7. (6305)

ELADÓ mély gyermekkosci, fehér gumikkal. Ara 10.000 lej. Timisoara V., Popa Istiu-u. 8. (6304)

JÓ ÁLLAPOTBAN lévő férfikerékpár, új gumikkal, azonnal eladó. Megtekinthető délután 5 órától. Timisoara III., Rusu Siraanu-u. 24, Dávid. (6303)

KADÁRSEGEDEKET és asztalost gépmunkára felfognak. Nagy kereseti lehetőség biztosítva. Appeltauor hordógyára, Timisoara, IV., Fröbl-u. 5. Telefon 43-46. (6300)

KOMBINÁLT ebédli, rekamiéval, 2x3 méretű belföldi perzsaszőnyeg és magas termetre való szmoking eladó. Megtekinthető d. e. 12-ig, d. u. 4-től. Timisoara III., Ciprian Porumbescu-u. 69, 5. ajtó. (6299)

MIRCEA fodrász, Timisoara I., Dr. N. Paulescu-u. 2 szám alatt felfogad fodrászt vagy fodrásznőt és kézapolót. (6291)

DEAKOT és deakleányokat vállalunk teljes ellátásra, Érdeklődni: Timisoara III., Porumbescu-u. 103 alatt. (6234)

SZÜCS-SZAKMABAN jártas munkácsőt és szűcssegédek felfognak. Cim: Farkas Alexandru, Carol-körut 9. (6220)

KÉT MINDENES leányt konyhára felfognak. Timisoara II., A. Pan-u. 3. Ugyanott felfognak házmesterpárt is. Az aszszony segíthet a háztartásban. (6349)

CORSU-MUZI előadások TELEFON: 38-95
3, 5, 7, 9-kor
A műt századvég tüneménye színbázi éle éjöl Esie a kertben
A parizsi tancsnő
Paolo Barbara, Armando Falconi, Sergio Tofano

ELADÓ jó állapotban lévő hencser és karikahajós Singer-varrógép. Timisoara III., Porumbescu-u. 9, 5. ajtó. (6197)

ELADÓ fonola (műzongora) nagy, klasszikus és könnyű műsorrall. Timisoara IV., Bratianu-u. 21, 7. ajtó. (6211)

ESZTERGALYOS- és lakatos-inast felfognak. Timisoara IV., Gelu-u. 26. (6289)

TIMISOARA - BELVÁROSBAN, öt-hat percre a Neptun-fürdő villamos megállójától egy 3 szobás I. emeleti új lakás elcsereendő megfelelő 4 szobás lakással, barmelyik városrészben, lehet CNR-házban is. Cim a timisoari kiadóban.

GATAIAROL 3 uri család keres 2 minde- és 1 szakácsnőt. Bővebb felvilágosítást Gataian Pálkás Erzsi nyújt. (6309)

A közismert irodaképző
„ENGELMANN”

gyors- és gépró iskolámat naponatavannak beiratások. A tanítás szeptember elején kezdődik. Cim: Timisoara IV., Bonnaz u. 4. (Küül tér.)

KERESEK jó állapotban lévő, nagy bőrdöket. Ajánlatokat „Vulkanfieber” jelígre a timisoari kiadóba kérek. (6375)

KÜLÖNBÉJÁRATU butorozott szoba a Belvárosban. egyedülálló urnak kiadó. Timisoara I., Mercy-u. 7, I. em. (6369)

ELADÓ középtermre való, sötétkék rói kosztüm, egy pár fekete bőrkesztyű, barna, női kalap. 1 férfi részére való óra, 1 pár női cipő és nyakkendők. Érdeklődni minden nap 1/7 óra után Timisoara, IV., Capitan Damascu-u. 9, szám alatt. (5308)

POLOSKA, molv- és patkányirtást szavatolással vállal Tálvai. Cim: Timisoara, Eroilor dela Tisa-körut 95. 11. ajtó, vagy I. Eugen de Savova-utában a házmesternél, távbeszélő 25-56, Acom-boy. (6235)

FÜRDŐKALYHA és kritszivattyu eladó. Timisoara IV., Berkeszi-u. 1. (6328)

8800
400
Nagy könnyítést nyújt az állami osztálysorsjáték a 2. osztályu huzásba most jelentkezők részére.
Még mindig mindössze 400 lejlel léphet a játékba.
Közlelbbi felvilágosítás az elárusító helyeken.

Az **Állami Osztálysorsjáték** A 2. osztály huzása augusztus 26-án kezdődik.

ELADÓ iskolai bőr-hátitáska, kifogástalan állapotu. Timisoara III., Oltul-u. 25, I. (6342)

GYERMEKKOCSI világos, mély, jó állapotú, eladó. Timisoara IV., Clemenceau-körut 1. (6339)

JÓGYÁRTMANYU halászbótot, teljes felszereléssel és pénzszekrényt veszek. Cim a timisoari kiadóhivatalban. (6338)

DIVATSZALÓNOK látogatására keresek tevékeny, ügyes urileányt, megfelelő kereset ellenében. Jelentkezésk 8-12-ig. Timisoara III., Treboniu Laureanu-u. 5, I. emelet. (6337)

GYERMEKKOCSBI gyártásában teljesen képzett szakembert keres bucuresti gyár. Részletes ajánlatokat „ATLAS” S. A. Bucuresti, Sos. Garii Obor, No. 15 alá küldjenek. (6335)

FEHER, zománcozott, 2-karikás aragágy-forralló eladó. Timisoara III., Putna-u. 1/a. A házmesternél. (6333)

TÁRSZEKER (platókosci), 20 métermázsányi teherbírásu, olcsón eladó. Timisoara II., Apateu-u. 21. Munkás-telep. (6332)

Dr. Liuba Kornei
o vos ujból rendel naponta. Timisoara, IV., Bratianu-utca 15-a.

SPORTKOCSI, korszerű, valamint világos, redőnyös gyermekkosci, fehér gumikkal, majdnem új, olcsón eladó. Timisoara IV., Fröbl-utca 36. II. em., 25. (4281)

MINDENEST vagy bejárónót keresek. Cim: Timisoara III., Domnita Balasa-u. 10, I. em. (6346)

TÁRSAT keresünk meglévő, romanizált céghez, egy millió lej „ökével. Érdeklődők adják át címüket a timisoari kiadóba „Rentabil” jelígre. (6345)

1-SZOBÁS-konyhás, előszobás, esetleg fűrdőszobás lakást keres egyedülálló, keresztény hölgy. Ajánlatokat „Fűrdőszoba” jelígre a timisoari kiadóba kér. (6334)

6-DARAB jork hasas koca és 1 jork kan eladó. Érdeklődni Timisoara, 34-04 távbeszélő szám alatt. (6343)

A miniszterileg engedélyezett kereskedelmi szaktanfolyamon a beiratások augusztus 20-án kezdődnek. A tanfolyam visszavonhatatlanul szeptember 6-án nyílik meg. Tartárgyak gyors- és gépirás, könyvtétel, keresk levelezés, számtan, keresk ismeretek, német nyelv. Vezető: **ZENIPIPAI I.** az iueni állami kereskedelmi liceum ny. tanára. Cim: Timisoara I., Regele Mihai-körut 8, III em. 2

Mestert
cipőkrém és rokon vegyi cikkek technikai gyártásában tapasztalt, ügyes munkaeerőt azonnalra keresnek. Ajánlatokat: „GOTHALIN” vegyi üzem, Timisoara III., Romulus-utca 41. cimre küldjenek

REKAMIEK, íróasztalok, kombinált szobák, hálószobák, karosszékek, fotójók) üzlet megszüntetése miatt olcsón eladók. Ungár asztalos, Timisoara III., Popa Anca-u. 4. (6330)

ÓVADEKKAL bíró, szakképzett fióküzletvezetőt és takarítóasszonyt keres Hategan, Timisoara, Berthelot-körut 12. (6331)

50-EVEN felüli bejárónót felfogadok. Timisoara, Feldioara-u. 11, I. em. 15. Jelentkezésk 8-1-ig vagy 6-8-ig. (6329)

TAKARITÓNÖT keresek a délelőtti órákra. Timisoara I., V. Alexandri-u. 2, II. em. 6. (6326)

50-EVEN felüli bejárónót keresek délelőtti. Timisoara IV., Bratianu-u. 29. III. em. 14. (6324)

Tiparita la 14 August 1943